

Tragedie in het Midden-Oosten

De gruwelijke aanslagen van Hamas en de reactie daarop van Israël drukken ons met de neus op het keiharde feit van de complexiteit van de problemen aldaar. Het is een overlevingsoorlog; voor beide kanten. Wie gaat dat overleven? De sterkste? De gewelddadigste? Of misschien het recht? We durven eigenlijk niet meer uit te spreken, dat we hopen op een rechtvaardige vrede in het Midden-Oosten, omdat de werkelijkheid er steeds verder vandaan beweegt. Hamas wist natuurlijk hoe hard Israël zou reageren op de aanslagen. Dat calculeerden de terroristen in en daar maken zij nu uitgebreid gebruik van in de internationale mediacampagne.

‘Op basis van verdrijving, uitsluiting, ontkenning, haat kan je misschien geweld wel stoppen, maar geen vrede bouwen’

Het tragische is dat gewone, vredelievende mensen daar op de eerste plaats het slachtoffer van zijn. Niet alleen direct, namelijk nu, maar ook indirect op de langere termijn. Het is tragisch voor Israël. Voor Joden is het land een plek in de wereld waar ze een veilig heenkomen kunnen vinden als ergens het antisemitisme weer toeslaat. Een plek waar zij niet de uitzondering zijn, zoals overal elders in de wereld, hoe liberaal een land ook is, maar waar zij de norm zijn. Waar de sabbat de vrije dag is en niet de zondag, bijvoorbeeld. Israël is bedoeld als toevluchtsoord. Een zekerheid om op terug te vallen. De veiligheid van die staat schudt nu op haar grondvesten. En dat uitgerekend onder een premier, Benjamin Netanyahu, die van de veiligheid van Israël zijn hoofdprogramma heeft gemaakt.

Het is tragisch voor de Palestijnen. Voor hen was Palestina de plek waar zij woonden, werkten en waar ze nu worden getolereerd als kleine minderheid. Of van waaruit ze zijn verdreven naar A-Gebieden, B-Gebieden, vluchtelingenkampen. En van waaruit ze nog steeds worden weggepest door fanatieke kolonisten. En helemaal voor de mensen in de Gazastrook, of wat er nog van over is.

Hoe moet je hier ooit uitkomen?

Je mag hopen dat iedereen zich realiseert dat het zo niet verder kan. Westerse leiders als Biden, Sunak, Scholtz, Macron en Von der Leyen spraken meteen na de aanslagen van Hamas hun onvoorwaardelijke steun uit aan Israël. Na zijn gesprek met Netanyahu noemde premier Rutte de premier van Israël zijn vriend. Die eerste reacties van steun zijn goed voorstelbaar omdat ieder de aanslagen van 9/11 (2001), Londen (2005), Parijs (2015), Brussel (2016) en Berlijn (2016) herkende. Ze zagen in de aanslagen van Hamas hetzelfde terrorisme. Wat we niet zien, maar wel mogen hopen dat deze westerse leiders na het uitspreken van hun solidariteit met Israël nu overgaan op druk en diplomatie. Op basis van verdrijving, uitsluiting, ontkenning en haat kan je geweld misschien wel stoppen, maar geen vrede bouwen.

Uiteindelijk zal er ooit iemand aan een onderhandelingstafel een oplossing moeten zoeken. Apartheid is afgeschaft, de Berlijnse Muur is gevallen: het is niet onmogelijk. Het lijkt niet vanzelfsprekend te hopen op een rechtvaardige vrede in het Midden-Oosten. Maar laten we eerlijk zijn: voortgaan op de huidige weg leidt tot niets. Zou dit een keerpunt kunnen zijn? Zou dat het zijn, waar westerse leiders op aansturen? Mocht het er ooit van komen dan moeten we bereid zijn alles op alles te zetten om vrede te ondersteunen. Met humanitaire hulp, bijvoorbeeld, of met vredestroepen.

Prof. dr. Theo Brinkel is KVMO hoogleraar Militair-maatschappelijke studies aan de Universiteit Leiden.